

Р І Ш Е Н Н Я
ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ
КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

від 13 грудня 2022 року

№ 899

Про погодження проєкту рішення
Кропивницької міської ради
«Про затвердження Програми
розвитку туристичної галузі міста
Кропивницького на 2023 – 2025 роки»

Керуючись статтями 140, 144 Конституції України, статтями 52, 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Виконавчий комітет Кропивницької міської ради

В И Р І Ш И В:

1. Погодити проєкт рішення Кропивницької міської ради «Про затвердження Програми розвитку туристичної галузі міста Кропивницького на 2023 – 2025 роки», що додається.
2. Управлінню культури і туризму Кропивницької міської ради забезпечити внесення проєкту рішення на розгляд міської ради.
3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради С.Колодяжного.

Секретар міської ради

Олег КОЛЮКА

ПОГОДЖЕНО

Рішення Виконавчого комітету
Кропивницької міської ради
13 грудня 2022 року № 899

Проект

КРОПИВНИЦЬКА МІСЬКА РАДА СЕСІЯ ВОСЬМОГО СКЛИКАННЯ Р І Ш Е Н Н Я

від «__» _____ 2022 року

№ _____

Про затвердження Програми розвитку туристичної галузі міста Кропивницького на 2023 – 2025 роки

Керуючись статтями 140, 144 Конституції України, статтями 26, 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», з метою розвитку туризму в місті Кропивницькому, покращення його туристичної привабливості та збільшення кількості туристів Кропивницька міська рада

В И Р І Ш И Л А:

1. Затвердити Програму розвитку туристичної галузі міста Кропивницького на 2023 – 2025 роки, що додається.

2. Включити Програму розвитку туристичної галузі міста Кропивницького на 2023 – 2025 роки до Програми економічного і соціального розвитку міста Кропивницького на 2021 рік та основних напрямів розвитку на 2022 і 2023 роки.

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію міської ради з питань охорони здоров'я, освіти, соціальної політики, культури та спорту, заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради С.Колодяжного.

Секретар міської ради

Олег КОЛЮКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Кропивницької міської ради

«___»_____2022 року №_____

ПРОГРАМА розвитку туристичної галузі міста Кропивницького на 2023-2025 роки

І. ПАСПОРТ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ МІСТА КРОПИВНИЦЬКОГО НА 2023-2025 РОКИ

1.	Програма затверджена:	Рішенням Кропивницької міської ради від «___» _____ року № _____		
2.	Проект Програми погоджено	Рішенням виконавчого комітету Кропивницької міської ради від «___» _____ року № _____		
3.	Ініціатор розроблення Програми	Управління культури і туризму Кропивницької міської ради		
4.	Розробник Програми	Управління культури і туризму Кропивницької міської ради		
5.	Співрозробники Програми	-		
6.	Відповідальний виконавець Програми	Управління культури і туризму Кропивницької міської ради		
7.	Учасники Програми	Управління культури і туризму Кропивницької міської ради, туристичні організації, представники індустрії гостинності		
8.	Терміни реалізації Програми	2023 – 2025 роки		
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми	612 000 грн		
		у тому числі, за роками, грн		
		2023	2024	2025
		145 000	202 000	265 000
10.	Керівник Програми	Начальник управління культури і туризму Кропивницької міської ради		

II. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Сучасна індустрія туризму – одна з найбільш прогресивних галузей світового господарства, яку можна розглядати як самостійний вид економічної діяльності і як міжгалузевий комплекс.

Протягом останніх років туризм набуває неабиякого розвитку, стаючи одним з найбільш важливих секторів економіки в світі. Сучасний туризм тісно пов'язаний з глобалізацією і охоплює все більшу кількість нових DESTINATIONІЙ.

Втім, події в Україні 2022 року, пов'язані з повномасштабною військовою агресією, зараз очевидно не сприяють розвитку туристичної сфери країни в цілому. Це пов'язано з багатьма проблемами – від неможливості безпечного перебування в будь-якому українському місті та відповідно пересування між ними до руйнування значної кількості туристичних об'єктів, особливо на тимчасово окупованих територіях.

Однак, евакуаційні процеси із регіонів, де ведуться активні бойові дії, до тилкових областей України викликали таке міграційне явище, як «вимушений туризм». У зв'язку з цим місто Кропивницький та область зазнали значного притоку потенційних споживачів місцевих туристичних продуктів з числа вимушено переміщених осіб. В контексті адаптаційних процесів та налаштування до життя на новому місці збільшився попит зазначеної категорії населення на різні туристичні послуги – проживання в колективних та індивідуальних засобах розміщення, організація екскурсій та екскурсійних турів, проведення культурних заходів та дозвілля, а також можливості продовження ведення власної справи, дотичної до сфери гостинності та туризму – відкриття закладів харчування та відпочинку, креативних просторів тощо.

Реалізація зазначених видів діяльності спричинила активізацію розвитку туристичної галузі міста Кропивницького протягом II-III кварталів 2022 року, в тому числі у вигляді створення нових робочих місць та надходжень до міського бюджету від сплати туристичного збору та інших профільних податків.

Програма розвитку туристичної галузі міста Кропивницького на 2023 – 2025 роки (далі – Програма) має забезпечити подальший розвиток зазначених вище процесів та визначити основні завдання, реалізація яких дозволить покращити туристичну інфраструктуру міста, формуватиме привабливе середовище для реалізації інвестиційних проектів у сфері туризму, сприятиме зростанню кількості туристів та створюватиме позитивний імідж міста у період післявоєнного відновлення.

Основою Програми є комплекс заходів, виконання яких повинно створити сприятливі умови для розвитку туристичної галузі міста, реалізації державної політики в сфері туризму на рівні міста, покращення соціально-економічної ситуації Кропивницького.

Правовими підставами для розробки Програми розвитку туристичної галузі міста Кропивницького на 2023-2025 роки є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про туризм», Стратегія сталого

розвитку «Україна 2020», Розпорядження Кабінету міністрів України від 16 березня 2017 року № 168-р «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року».

III. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ МІСТА КРОПИВНИЦЬКОГО ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ, НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ЯКОЇ СПРЯМОВАНА ПРОГРАМА

Кропивницький – це місто неповторних пам'яток архітектури, талановитих композиторів, літераторів, науковців, акторів та драматургів, які прославили місто на весь світ. Це місто затишних вуличок, музеїв та галерей з унікальними мистецькими скарбами різних історичних епох світової цивілізації. І нарешті, це місто, яке має неабиякий туристичний потенціал.

З початком повномасштабної військової агресії на території України місто Кропивницький стало прихистком для близько сотні тисяч вимушених переселенців із міст Харкова, Херсона, Маріуполя, Мелітополя та багатьох інших населених пунктів Луганської, Донецької, Запорізької, Харківської та Херсонської областей. Більшість внутрішньо переміщених осіб, що зараз перебувають у місті та зазнали непоправних майнових втрат, обрали Кропивницький місцем подальшого постійного проживання, а тому вкрай важливою є інтеграція цієї категорії населення в суспільне життя міської громади, в тому числі в контексті розвитку міста як туристичної дестинації.

Вже сьогодні переселенці беруть активну участь у створенні нових об'єктів туристичної інфраструктури на території міста – закладів громадського харчування, креативних просторів тощо.

Зважаючи на зазначене, значний приток людських ресурсів з числа осіб-переселенців може стати для міста поштовхом для розвитку туристичної галузі Кропивницького – як шляхом діяльності нових суб'єктів туристичного бізнесу, так і підвищення попиту на розвиток існуючих та створення нових туристичних продуктів і пропозицій.

Заклади культури та відпочинку

На території міста діють:

КЗ «Літературно-меморіальний музей І.К.Карпенка-Карого міста Кропивницького», КЗ «Художньо-меморіальний музей О.О.Осмьоркіна», «Кропивницький музей музичної культури ім. К.Шимановського», Музей мистецтв Кіровоградської обласної ради, Музей історії заводу «Ельворті», Музей освіти Кіровоградщини, Археологічний музей ім. Нінель Бокій (створений при Центральноукраїнському державному університеті ім. В.Винниченка), Кіровоградський обласний краєзнавчий музей, музей Арсенія Тарковського, музей М.Л. Кропивницького, музей пожежної справи, музей медицини при Кіровоградському медичному коледжі ім. Є.Й. Мухіна, народний меморіальний музей композитора Ю.С.Мейтуса, народний

меморіальний музей ім. Г.Г.Нейгауза, Музей авіації та єдиний в Україні «Музей-літак» (створені при Льотній академії Національного авіаційного університету), Музей бойової слави 3-го окремого полку спеціального призначення імені князя Святослава Хороброго.

У місті є приватна галерея «Єлисаветград», етнолабораторія «Баба Єлька», художня галерея Петра Оссовського «Світ і Вітчизна», 6 мистецьких шкіл, КЗ «Кропивницький культурно-дозвіллевий центр», Міська централізована бібліотечна система (20 бібліотек-філій), обласна універсальна наукова бібліотека ім.Д.І.Чижевського, Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва ім. Є.Маланюка, Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т.Г. Шевченка, Кіровоградський обласний академічний театр ляльок, Кіровоградська обласна філармонія та одна з візитівок міста – Кіровоградський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М.Л.Кропивницького.

Казковим куточком у серці України називають Кропивницький Дендропарк, який щороку відвідують тисячі туристів з усієї країни та з-за кордону аби помилуватися «українською Голландією». А вже з початку квітня алеї парку вкриваються килимом з тюльпанів, гіацинтів, нарцисів та мускарів, цибулини яких привезені безпосередньо з Голландії. А для шанувальників активного відпочинку в парку представлена величезна кількість атракціонів, що запрошують гостей у яскраву подорож до світу розваг.

Пам'ятки нерухомої культурної спадщини

Місто Кропивницький володіє значною культурною спадщиною. На території міста налічується 655 пам'яток нерухомої культурної спадщини, які знаходяться на обліку та занесені до Переліку пам'яток культурної спадщини місцевого значення. Також місто занесене до списку історичних населених місць України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 878 «Про затвердження Списку історичних населених місць України».

Пам'ятки нерухомої культурної спадщини,	655
у т.ч.	
архітектури та містобудування	577
монументального мистецтва	42
історії	25
археології	7
садово-паркового мистецтва	4

Кропивницький - один із найбільш несподіваних обласних центрів України для туристів, що вирішили завітати до міста. Тут можна насолодитися архітектурою з будинками в стилі європейських «палаццо», адже особливого шарму місту надають пам'ятки високої класики та модерну, мавританські, бароккові палаци, будинки, на фасадах яких поєднуються готичні мотиви, рококо та ренесанс.

З метою поліпшення стану туристичної навігації у Кропивницькому біля основних туристичних об'єктів встановлено 30 інформаційних табличок з QR-кодами та аудіогідами, які виготовлено із залученням грантових коштів Українського культурного фонду. Окрім того, у місті встановлено три інформаційно-туристичних пілони з відповідним цифровим кодуванням. Всі інформаційні об'єкти виконані в одній стилістиці з використанням брендбука міста.

Транспортна інфраструктура

Кропивницький має вигідне транспортно-географічне положення, яке характеризується розташуванням міста в центральній частині України на перетині транзитно-логістичних шляхів, що створює сприятливі умови для розвитку туризму та індустрії гостинності.

Відстані до обласних центрів України:

Чернівці – 579 км, Херсон – 243 км, Львів – 696 км, Суми – 424 км, Тернопіль – 563 км, Дніпро – 244 км, Хмельницький – 447 км, Полтава – 246 км, Луцьк – 696 км, Запоріжжя – 307 км, Рівне – 623 км, Харків – 383 км, Ужгород – 959 км, Сімферополь – 508 км, Вінниця – 321 км, Донецьк – 536 км, Житомир – 436 км, Луганськ – 624 км, Київ – 299 км, Івано-Франківськ – 694 км, Черкаси – 129 км, Чернігів – 426 км, Миколаїв – 182 км, Одеса – 330 км.

Відстані до європейських столиць:

Прага – 1564 км, Варшава – 1083 км, Будапешт – 1267 км, Відень – 1493 км, Берлін – 1636 км, Бухарест – 770 км, Рим – 2505 км, Вільнюс – 1084 км, Лондон – 2704 км.

Через місто проходять автошляхи європейського значення:

Брест – Париж – Нюрнберг – Прага – Ужгород – Мукачево – Тернопіль – Хмельницький – Кропивницький – Дніпро – Донецьк – Ростов-на-Дону – Махачкала;

Полтава – Кропивницький – Кишинів – Джурджулешти – Галац – Слобозія (є частиною Пан'європейського транспортного коридора № 9).

міжнародного значення:

Стрий – Тернопіль – Кропивницький – Знам'янка (через м. Вінницю);

Кропивницький – Платонове (на м. Кишинів).

Аеропорт та авіалінії

На території міста є аеропорт, злітно-посадкова смуга, довжиною 1301 м, яка спроможна приймати літаки Ан-2, Ан-24, Ан-26, Як-40, Л-410, SAAB-340, Piper, Cessna.

Введена в експлуатацію аеродромна диспетчерська вишка системи VOR/DME, отримано сертифікати придатності аеродромного обладнання до експлуатації та служби авіаційної безпеки.

ПрАТ «МААК «Урга» побудовано міжнародний пасажирський термінал (для прийому/відправки пасажирів, багажу, пошти) та ангар для обслуговування повітряних суден.

Зараз рейси з аеропорту не здійснюються.

Стратегічним заходом розвитку цього напрямку є:

Сприяння у відновленні та забезпеченні функціонування аеропорту.

Залізничне сполучення

Воротами міста Кропивницького є залізничний вокзал, через який прямують вантажні та пасажирські поїзди далекого і приміського сполучення. Залізничним транспортом з міста Кропивницького можна дістатися до Києва, Львова, Харкова, Одеси, Дніпра та Запоріжжя.

Стратегічними заходами розвитку цього напрямку є:

сприяння налагодженню прямого залізничного сполучення з південними та західними містами України;

розміщення інформації про місто Кропивницький на залізничних вокзалах України.

Міжміські транспортні сполучення

В межах міста розташовані 2 автостанції, з яких можна дістатися в будь-який обласний центр України. Відстань між містами в середньому – 350 км.

У місті функціонують приватні автотранспортні підприємства з міжміських пасажирських перевезень (Київ).

Міський громадський транспорт

Транспортний комплекс міста Кропивницького представлений міським електричним та автомобільним транспортом. Мережа маршрутів міського пасажирського транспорту досить розгалужена та налічує 18 автобусних, в тому числі 6 приміських і 9 тролейбусних маршрутів, а також 25 напрямків руху приватних маршрутних таксі. Протягом останніх років

відбулося масштабне оновлення комунального транспорту, що відповідає європейським нормам та справляє позитивне враження відвідувачів міста.

Стратегічними заходами розвитку цього напрямку є:

створення сучасних зупинок, оснащених візуальною туристичною навігацією по місту;

транспортне забезпечення з вокзалів міста у нічний час.

Заклади розміщення

Однією з важливих складових інфраструктури міста для прийому відвідувачів є готельне господарство та інші заклади розміщення.

За даними онлайн-системи бронювання житла «Booking.com» та інших відкритих джерел, в Кропивницькому станом на жовтень 2022 року сфера готельного господарства міста Кропивницького представлена 23 колективними та 46 індивідуальними (апартаменти) засобами розміщення. Загалом у місті функціонує 69 об'єктів для проживання, що провадять зареєстровану діяльність та є прямими платниками податків у вигляді туристичного збору до міського бюджету.

Втім, в розвитку зазначеного напрямку індустрії гостинності залишаються актуальними певні проблеми, що потребують вирішення через реалізацію таких заходів:

проведення маркетингових досліджень з вивчення якості послуг підприємств готельного господарства;

сприяння залученню інвестицій або реконструкції чи будівництву нових закладів розміщення для відвідувачів міста;

з метою налагодження ефективної діяльності туристичної галузі систематично організовувати та проводити зустрічі з керівниками готельних закладів, туристичних фірм, фахівцями туристичної галузі міста для обговорення проблеми розвитку туризму в місті.

Заклади ресторанного сервісу

Мережа закладів ресторанного сервісу значно розвинена, на сьогодні в місті функціонує близько 500 закладів ресторанного сервісу, що задовольняє потреби в харчуванні людей з різних країн світу з їх смаками та традиціями та дозволяє відчувати атмосферу різних стилів.

Основним стратегічним напрямком розвитку цієї сфери є співпраця місцевої влади, профільних громадських організацій із закладами ресторанного сервісу міста для залучення їх до промоції туристичного потенціалу Кропивницького.

Туристично-інформаційний центр (ТІЦ)

Протягом 2020-2022 років проведено активну роботу щодо створення туристично-інформаційного центру міста Кропивницького (далі - ТІЦ): здійснено капітальний ремонт приміщення, оснащено матеріально-технічними ресурсами, створено розширену інформаційно-довідкову базу тощо.

З кінця березня 2022 року ТІЦ працює як єдиний інформаційний центр для мешканців та гостей міста - вимушено переміщених осіб.

Також в туристично-інформаційному центрі функціонує дитяча мінібібліотека, куточок краєзнавчої та туристичної літератури, локація для відпочинку та дитячих розваг (пазли, перегляд мультфільмів, розмальовки).

Окрім того, у ТІЦі надають профільні туристично-інформаційні послуги, а саме:

- інформування щодо популярних туристичних локацій та найбільш цікавих подій у місті;

- допомога у виборі та замовленні екскурсії містом чи регіоном у супроводі професійного гіда (гіда-перекладача за вимогою), консультування щодо точок продажу сувенірної продукції із символікою міста;

- інформування щодо закладів харчування та колективних засобів розміщення, актуальний графік руху міського транспорту;

- надання інформаційних буклетів-путівників про місто тощо.

З метою створення умов для адаптації та відновлення вимушено переміщених осіб в місті Кропивницькому, в тому числі дітей переселенців, а також їх інтеграції в суспільне життя міської громади на базі туристично-інформаційного центру міста Кропивницького на постійній основі проводяться творчі заняття для дітей молодшого та середнього шкільного віку різного тематичного спрямування, в тому числі мистецькі та ігрові інтерактивні заняття з питань безпеки. З квітня по жовтень 2022 року було проведено 68 занять, які відвідали 926 дітей, що висловили потребу у проведенні подібних заходів і надалі.

В цілому протягом першого півріччя 2022 року туристично-інформаційний центр здійснив ефективну інформаційно-довідкову роботу щодо ознайомлення мешканців та гостей Кропивницького з туристичними ресурсами міста, а також зробив вагомий внесок у адаптаційну та психологічно-розвантажувальну діяльність міста для населення у непростий воєнний час. Загалом протягом квітня-жовтня 2022 року до туристично-інформаційного центру звернулося за допомогою близько 700 відвідувачів.

Реалізацію туристично-інформаційним центром зазначених вище заходів у наступному періоді буде продовжено та розширено.

Туристично-екскурсійні послуги

Протягом звітнього періоду жителі та гості міста з метою дозвілля та детального знайомства з Кропивницьким обирали пішохідні, автобусні тролейбусні оглядові та тематичні екскурсії.

Під час екскурсійних турів туристи відвідали найвідоміші пам'ятки та споруди, почули цікаві факти та легенди міста, дізнались про його багату історію та видатних особистостей. Серед них найпопулярнішими стали оглядові екскурсії історичним центром міста різних варіацій, а також тематичні: «Легенди міста Кропивницького», «Містика вулиці Гоголя» «Чечора та Поділ», «Жінки Єлисаветграда», «Медицина Єлисаветграда». Крім того, популярністю користувались театралізовані та квест-екскурсії для дітей та дорослих, театралізована інтерактивна екскурсія про історію міста «Подорож на машині часу» та інші.

Надавачами екскурсійних послуг під час проведення екскурсій стали представники музейних закладів міста, громадської організації екскурсіводів міста Кропивницького «Екскурс-інформ» та приватних туристичних підприємств, зокрема екскурсійна агенція «WOWalk».

Слід відзначити, що активізація вказаної діяльності відбулася завдяки реалізованому в 2020 році туристично-освітнього проекту «Онлайн-школа гідів Кропивницького-2020», яку організувало управління культури і туризму Кропивницької міської ради. Навчальний курс був розроблений методистами та тренерами Всеукраїнської асоціації гідів, місцевими екскурсіводами-практиками та краєзнавцями. За результатами проходження навчального курсу-інтенсиву учасники отримали відповідні сертифікати про проходження навчання та підготували 11 авторських екскурсій.

Але водночас в місті залишається ряд питань у сфері надання якісних сучасних екскурсійних послуг, що потребують вирішення.

Стратегічними заходами розвитку цього напрямку є:

- розробка нових екскурсійних продуктів міста на основі автентичної культурної спадщини, в тому числі створення віртуальних турів «в минуле» із застосуванням VR-, AR-технологій;

- запровадження програми лояльності щодо відвідування основних туристичних об'єктів та екскурсій міста для туристів шляхом впровадження картової системи «Krop guest card»;

- розширення асортименту сучасних екскурсійних пропозицій (аудіогіди, гастротури, квест-екскурсії);

- продовження практики проведення інтерактивних театралізованих екскурсій для гостей міста;

- реалізація заходів щодо підвищення кваліфікаційного рівня фахівців туристичного супроводу у сфері надання екскурсійних послуг в місті Кропивницькому, у тому числі ТЩ;

- створення муніципального акредитованого реєстру екскурсіводів та гідів-перекладачів.

Для здійснення аналізу туристичної галузі міста слід виділити сильні та слабкі сторони, а також можливості:

Сильні сторони туристичної галузі міста Кропивницького

вигідне транспортно-географічне розташування міста (у центрі України);
розвинений промисловий комплекс міста (можливість для розвитку індустріального туризму);
неповторні пам'ятки архітектури;
велика кількість пам'яток нерухомої культурної спадщини, які знаходяться на державному обліку та занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;
наявність значної кількості привабливих ресурсів для туризму вихідного дня до міста Кропивницького;
доступна цінова політика у сфері туристичних послуг;
наявність відомих промислових брендів;
проведення на території міста міжнародної масштабної агропромислової виставки, яка входить в ТОП-10 найбільших виставок Європи.

Слабкі сторони туристичної галузі міста Кропивницького

відсутність пізнаваної і відомої туристичної атракції, яка б заохочувала приїзд і перебування у місті;
недостатня промоція міста та подій, які проводяться в місті;
орієнтованість туроператорів міста на виїзний туризм;
незначний набір туристично-рекреаційних послуг та видів дозвілля;
відсутність чіткої концепції розвитку туризму (історія, відпочинок, туристична привабливість);
недостатня кількість закладів хостельного типу;
недостатньо розвинене транспортне сполучення залізницею та відсутність функціонування аеропорту;
низький рівень ініціативності місцевих підприємців туристичної сфери;
відсутність маркетингової стратегії щодо просування туристичного продукту на внутрішній та зовнішній ринки туристичних послуг та відсутність фінансування цього напрямку на міському рівні;
недостатня популяризація туристичного потенціалу міста Кропивницького як в Україні, так і за її межами.

Можливості туристичної галузі міста Кропивницького

розвиток прямого транспортного сполучення (залізничного) з західними та південними туристичними центрами України;
функціонування аеропорту та відновлення авіаційного сполучення між містами України, а в подальшому – поза її межами;
розроблення та впровадження нових туристичних маршрутів та інноваційних форм проведення екскурсій, в тому числі віртуальних із застосуванням VR-технологій;

позиціонування міста Кропивницького як архітектурної перлини України;

стимулювання розвитку туризму без значних фінансових затрат шляхом залучення бізнесу, владних інституцій та громадськості;

реконструкція частини історико-архітектурного комплексу Фортеці святої Єлисавети з подальшою адаптацією об'єкта для туристичного відвідування;

розвиток індустріального туризму;

дослідження гастрономічних особливостей Кропивницького з метою формування уявлень про особливу локальну кухню міста та розробки проєктів з цієї тематики;

створення нового туристично привабливого об'єкта;

створення умов для надання туристичних послуг особам з обмеженими фізичними можливостями;

розвиток туристичної галузі шляхом належної співпраці з суб'єктами туристичної діяльності міста;

проведення семінарів, конференцій, рекламно-інформаційних турів, виставок та форумів в рамках популяризації та розвитку туризму;

налагодження співпраці з місцевими вищими навчальними закладами для розвитку наукового (освітнього) туризму;

залучення інвестицій або донорських коштів на розвиток міського туристичного продукту.

Розвиток туризму має прямий податковий вплив на збільшення доходів бюджету Кропивницької міської територіальної громади, що відображається у розмірі сплаченого до місцевого бюджету туристичного збору (місцевий збір, який сплачується туристами при споживанні послуги з тимчасового проживання на відповідній адміністративній території).

Протягом 2019-2022 років слід відзначити поступовий ріст надходжень до місцевого бюджету від туристичного збору: в середньому динаміка збільшення надходжень становить 120% за рік.

**Динаміка сплати туристичного збору до бюджету
Кропивницької міської територіальної громади
за 2019 - та 9 місяців 2022 років, тис. грн**

Стаття доходів	2019 рік	2020 рік	2021 рік	9 міс. 2022 року
Туристичний збір	495,2	528,3	605,5	879,1

Стрибок росту суми туристичного збору за дев'ять місяців 2022 року пов'язаний зі значним притоком до міста внутрішньо переміщених осіб, що були змушені залишити свої домівки та шукати тимчасовий чи постійний прихисток у Кропивницькому внаслідок повномасштабного російського військового вторгнення.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що місцева туристична та суміжні галузі мають потенціал росту в частині зростання доходів не менше ніж у два-три рази, і це лише за рахунок утримання на одну-дві доби в місті та регіоні туристів, які приїжджають у місто Кропивницький.

Головним аспектом та пріоритетним напрямком Програми є промоція туристичних можливостей, тому слід зазначити, що одним із результатів цього напрямку була розробка туристичного вебпорталу міста Кропивницького. Головним цільовим показником ефективності вебпорталу є кількість взаємодій з користувачами, а саме кількість переглядів сторінок, уподобань, заявок на проведення екскурсії, переходів для замовлення квитків чи бронювання житла. Так, від моменту початку функціонування туристичного вебпорталу, а це більше року, його відвідало близько 10 000 користувачів та переглянули близько 17 447 тисяч сторінок, при чому географія візитів досить широка (13 країн світу) – найбільше « гостей » з України, Сполучених Штатів Америки, Польщі, Туреччини, Болгарії, Великобританії, Нідерландів, Данії, Франції, Чорногорії. Серед українців великим попитом портал користується у мешканців Києва (45%), далі – Кропивницький (20%), а також Дніпро, Львів, Вінниця, Черкаси, Запоріжжя з меншими показниками. Найбільший відсоток користувачів віком від 25 до 34 років (40%).

Наявність та функціонування туристичного вебпорталу спрощує пошук інформації та сприяє підвищенню обізнаності потенційних відвідувачів міста щодо його архітектурних пам'яток, закладів та інших туристичних атракцій. Сприяє популяризації культурно-туристичного продукту та формуванню позитивного іміджу нашого міста.

IV. МЕТА ПРОГРАМИ

Головною метою Програми є формування сприятливих умов для створення, модернізації та просування туристичних продуктів міста Кропивницького, збільшення туристичного потоку та перетворення туризму на одну з найбільш прибуткових галузей економіки Кропивницького в період воєнного та післявоєнного відновлення від повномасштабного військового вторгнення на територію України.

V. НАПРЯМИ, ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Основними пріоритетними напрямами та завданнями Програми є:

- розвиток туристично-рекреаційної інфраструктури;
- збільшення кількості туристів та екскурсантів;
- збільшення обсягу щорічних надходжень до міського бюджету від провадження туристичної діяльності;
- зростання рівня зайнятості населення в індустрії туризму;

розвиток кадрового потенціалу в сфері туризму;
промоція туристичного потенціалу міста;
створення конкурентоспроможного на національному та міжнародному ринках туристичного продукту, здатного максимально задовольнити туристичні потреби мешканців та гостей міста;
формування позитивного іміджу міста Кропивницького шляхом постійного розповсюдження інформації про туристичний потенціал міста на регіональному, державному та міжнародному рівнях;
розвиток матеріально-технічної бази і сучасної інфраструктури туризму;
ефективне використання природного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалу;
здійснення системної рекламно-інформаційної діяльності, підтримка в'їзного та внутрішнього туризму;
створення сприятливих умов для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій в туристичну галузь;
створення умов для збільшення кількості платоспроможних туристів, проведення унікальних фестивалів та театралізованих екскурсій.

Інформація про напрями реалізації та заходи Програми викладена у додатку.

VI. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Для туристичного розвитку міста Кропивницького в першу чергу слід розбудувати сильні сторони дестинації, використовуючи всі можливі механізми для підвищення туристичної привабливості міста. Одним з головних механізмів розвитку туризму є забезпечення якісної промоції, яка в сучасних умовах є високоефективним інструментом.

В результаті належного виконання Програми розвитку туристичної галузі міста Кропивницького на 2023 – 2025 роки прогнозується досягнення наступних результатів:

збільшення туристичних потоків до міста Кропивницького;
створення нових туристично привабливих об'єктів;
взаємодія з іншими регіонами України щодо взаємного розвитку туристичного сектору;
налагодження збору статистичної інформації у сфері дослідження показників туристичної галузі;
збільшення доходів до міського бюджету від провадження туристичної діяльності (туристичний збір, середні витрати одного туриста на добу);
покращення іміджу міста (організація престурів та промотурів, виготовлення презентаційно-реklamних роликів про місто);
підвищення якості туристичних послуг;
розширення переліку туристичних та туристично-інформаційних послуг;

розвиток кадрового потенціалу в сфері туризму;
створення нових робочих місць;
створення сприятливих умов для залучення додаткових фінансових потоків та інвестицій в туристичну галузь міста;
пізнаваність міста на туристичній карті України та світу;
формування іміджу Кропивницького як туристично привабливого міста;
включення Кропивницького до загальнонаціональних та міжнародних туристичних маршрутів;
розроблення популярних туристичних маршрутів за пріоритетними для міста напрямками розвитку туризму;
створення належних, комфортних умов для проведення дозвілля мешканців та перебування у місті туристів.

VII. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМИ

Головним розпорядником коштів і виконавцем Програми є управління культури і туризму Кропивницької міської ради. Фінансування Програми здійснюватиметься у межах асигнувань, що будуть передбачені в міському бюджеті на 2023 – 2025 роки, з урахуванням завдань, визначених цією Програмою, та інших джерел відповідно до чинного законодавства.

Загальний обсяг коштів міського бюджету для фінансування заходів, передбачених Програмою становить 612 000 грн, із них: у 2023 році – 145 000 грн, у 2024 році – 202 000 грн, у 2025 році – 265 000 грн.

VIII. КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ХОДОМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Програма затверджується рішенням Кропивницької міської ради. Координація діяльності з виконання Програми здійснюється управлінням культури і туризму Кропивницької міської ради.

**Начальник управління
культури і туризму**

Анна НАЗАРЕЦЬ

Додаток
до Програми розвитку туристичної галузі
міста Кропивницького на 2023-2025 роки

**Напрями реалізації та заходи
Програми розвитку туристичної галузі міста Кропивницького на 2023 – 2025 роки**

№ з/п	Назва напрямку реалізації (пріоритетні завдання)	Виконавці	Перелік заходів Програми	Термін виконання заходу	Джерела фінансування	Орієнтовні обсяги фінансування (вартість), тис. грн			Результат
						2023 рік	2024 рік	2025 рік	
1	2		3		5	6	7	8	9
1	Організація промоції та покращення туристичного іміджу міста	Управління культури і туризму Кропивницької міської ради	Технічна підтримка туристичного вебпорталу міста Кропивницького kropttravel@gov.ua	2023 – 2025 роки	Кошти міського бюджету	30 000	32 000	35 000	Підвищення рівня обізнаності мешканців та гостей міста про туристичні атракції Кропивницького
			Розробка та виготовлення інформаційно-презентаційної та сувенірної продукції з інформацією про туристичний потенціал міста Кропивницького	2023 – 2025 роки	Кошти міського бюджету	20 000	25 000	30 000	
			Забезпечення участі міста у міжнародних, національних та регіональних спеціалізованих туристичних виставках та форумах	2024 – 2025 роки	Кошти міського бюджету	-	50 000	70 000	Покращення іміджу міста та збільшення кількості туристів відповідно збільшення обсягу щорічних надходжень до міського бюджету від провадження туристичної діяльності

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	Розвиток кадрового потенціалу в сфері туризму та підвищення якості туристичних послуг	Управління культури і туризму Кропивницької міської ради	Проведення навчальних програм і заходів творчого спрямування для розвитку та консолідації туристичної галузі міста	2023 – 2025 роки	Кошти міського бюджету	20 000	25 000	30 000	підвищення рівня якості надання туристичних послуг
3	Формування сприятливих умов для просування туристичних продуктів міста Кропивницького	Управління культури і туризму Кропивницької міської ради	Проведення сертифікаційного аудиту на відповідність туристично-інформаційного центру міста Кропивницького вимогам ISO 14785:2014	2023	Кошти міського бюджету	15 000	-	-	Формування позитивного іміджу Кропивницького як туристично привабливого міста та включення його до загальнонаціональних та міжнародних туристичних маршрутів
			Організація діяльності туристично-інформаційного центру міста Кропивницького	2023 – 2025 роки	Кошти міського бюджету	60 000	70 000	90 000	Розширення переліку туристичних та туристично-інформаційних послуг
Всього – 612 000 грн						145 000	202 000	265 000	

**Начальник управління
культури і туризму**

Анна НАЗАРЕЦЬ